Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

14.11.2022

KEHA/15183/2022

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

Asia Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Aluksi

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausunnon antamiseen. Keski-Suomen ELY-keskus lausuu asiassa seuraavaa:

Toimeenpanolaki ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Keski-Suomen ELY-keskus pitää hyvänä, että ELY-keskukset toimivat brexit-varausta koskevina välittävinä toimieliminä. Niin sanotuilla RR-ely-keskuksilla (Keski-Suomen, Hämeen, Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset) on pitkä kokemus välittävän toimielimen tehtävistä sekä vakiintuneet yritystukiavustusten käsittelyprosessit ja osaava henkilökunta.

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Brexit-mukautusvarauksen myöntäminen yrityksen kehittämisavustuksena

Esityksessä brexit-mukautusvarauksesta myönnettävä avustus ehdotetaan myönnettäväksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021-2028 annetun lain (758/2021, myöhemmin ”Yritystukilaki”) mukaisena avustuksena. Brexit-varauksen käyttöönottamiseksi Yritystukilain mukaisena yrityksen kehittämisavustuksena on nyt kyseessä olevassa esityksessä ehdotettu muutettavaksi tai lisättäväksi uutena säädöksenä yritystukilain 3 §, 12 a §, 14 a §, 21 § sekä 28 §.

Keski-Suomen ELY-keskuksella ei ole lausuttavaa esityksestä 3 §, 21 § ja 28 § osalta.

Brexit-mukautusvarauksen täytäntöönpanon määräajat 12 a § ja 14 a §

Ehdotuksen mukaan esitetyt lait tulisivat voimaan 1.1.2023. Lain 12 a §:n mukaan hakemus, jolla haetaan avustusta brexit-varauksesta myönnettävistä varoista, on tehtävä viimeistään 31.8.2023. Lain 14 a §:n mukaan avustus on maksettava viimeistään 31.12.2023.

Edellä sanottu tuen hakemiselle, myöntämiselle ja maksamiselle asetettu aikataulu on lyhimmillään vain neljä kuukautta. Sanottu aika on koko yritystukiprosessin läpiviemiseksi erittäin lyhyt. Keski-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on ilmeistä, että avustuskäsittelyä ei voida toteuttaa asianmukaisesti sanotussa aikamääreessä.

Esityksessä ehdotetaan, että brexit-varaus pantaisiin täytäntöön Yritystukilain 5 §:n mukaisena yrityksen kehittämisavustuksena. Yritystukilain 5 §:n mukaan harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää innovatiivisiin, kasvuun tai kansainvälistymiseen liittyviin kehittämistoimenpiteisiin sekä aineellisiin ja aineettomiin investointeihin.

ELY-keskuksen kokemuksen mukaan kansainvälistymishankkeiden tarkoituksenmukainen toteutusaikataulu on normaalisti noin 1 – 1,5 vuotta. Lyhyimmilläänkin tarkoituksenmukainen kansainvälistymishanke kestää yleensä vähintään kuusi kuukautta.

Esityksen mukaan avustusta on haettava viimeistään 31.8.2023. Tavanomainen hakemuksen käsittelyprosessi kestää noin 60 päivää. Brexit-varauksesta myönnettävät hankkeet olisivat ennakolta arvioiden todennäköisesti melko suppeita, joten niitä koskevan käsittelyprosessin voidaan arvioida vievän n. 1,5 kuukautta. Samaan aikaan nyt esitetyn lakimuutoksen kanssa on valmisteilla säännösmuutos Yritystukilakia koskevan valtioneuvoston asetuksen 24 §:ään. Esitetyn säädösmuutoksen mukaan brexit-varauksesta myönnetyn avustuksen maksuun hakemiselle asetetaan määräaika avustuspäätöksessä. Keski-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kohtuullinen määräaika maksuhakemuksen tekemiselle on vähintään kaksi kuukautta.

Avustuksen hakemisen ja maksamisen välinen aika on Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan säädetty liian lyhyeksi. Mikäli avustusta haetaan vasta 31.8.2023 tarkoittaa tämä sitä, että neljän kuukauden aikamääreessä avustushakemus tulee käsitellä, hanke toteuttaa ja hakea maksuun sekä maksuhakemus käsitellä ja maksaa. **Brexit-varauksesta tehdyn avustushakemuksen keskimääräinen käsittelyaika olisi arviolta noin 1,5 kuukautta**. Tuen maksamisen edellytyksenä on, että hankkeen kustannukset on viety tuensaajan kirjanpitoon. Käytännön kokemus on osoittanut, että **kohtuullinen aika tuensaajan maksuhakemuksen laatimiselle toimenpiteiden päättymisestä on noin kaksi kuukautta**, missä ajassa kustannukset saadaan vietyä tuensaajan kirjanpitoon. **Maksuhakemusten keskimääräinen käsittelyaika, ilman hakemusta koskevia lisäselvityksiä vaativia epäselvyyksiä, on noin yksi kuukausi**. Aiempien vuosien

kokemuksen mukaan avustusten käsittelyjärjestelmät sulkeutuvat vuodenvaihdekirjauksien tekemiseksi joulua edeltävällä viikolla, minkä jälkeen avustusten maksukäsittely ELY-keskuksessa ei ole mahdollista.

Edellä sanotusta ilmenee, että sääntelyssä asetetut aikarajat avustuksen hakemiselle ja maksamiselle eivät ole toteutuskelpoisia. Neljän kuukauden aika kuluu nopeallakin käsitellyllä vain avustushakemuksen käsittelemiseen, maksuhakemuksen tekemiseen sekä maksuhakemuksen käsittelemiseen. Tällöin itse hankkeen toteuttamiselle ei jää lainkaan aikaa.

Keski-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan nyt esitetyt aikamääreet aiheuttavat suuren riskin siitä, että 31.8.2022 mennessä haettuja avustuksia ei käytännössä voida maksaa 31.1.2023 mennessä. Hankkeiden tarkoituksenmukainen kesto (vähintään 6 kuukautta) sekä avustusprosessin vaiheet huomioiden avustushakujen tulisi päättyä käytännössä viimeistään maaliskuussa 2023, jotta hankkeet ehditään toteuttaa ja avustukset maksaa 31.12.2023 mennessä. Tämä puolestaan asettaa hyvin nopean aikataulun tuenhakijoiden hankesuunnitelmien tekemiselle.

Esityksessä on säädetty, että erityisistä syistä avustusta voidaan maksaa vielä 31.12.2023 jälkeen. Esityksen mukaan näitä erityisiä syitä tulee tulkita suppeasti eikä tuen saajan esittämiä painaviakaan syitä tulisi lähtökohtaisesti tulkita pykälässä tarkoitettuna erityisenä syynä. Täten mahdollisuus maksaa avustusta erityisien syiden perusteella myös 31.12.2023 jälkeen ei poista edellä sanottua avustusprosessin liian kireää aikataulua koskevaa ongelmaa. **Ehdotetusta sääntelystä ei myöskään ilmene, mikä on viimeinen takaraja maksaa brexit-varauksesta myönnetty avustus erityisien syiden perusteella. Tämä viimeinen takaraja tulisi sisällyttää säädökseen.**

Yhteenvetona Keski-Suomen ELY-keskus esittää näkemyksenään edellä sanotuin perustein, että brexit-varausta koskeva avustuksen toteuttamiselle on säädetty kokonaisuudessaan liian tiukka aikataulu.

<u>Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttaminen</u>

Esityksen mukaan velvoitteidenhoitoselvitys laadittaisiin tukemaan toimeenpanolain 3 §:n mukaisien tehtävien hoitamista (”3 § Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät”). Velvoitteidenhoitoselvityksestä on ns. korona-avustusten käsittelyn yhteydessä todettu olevan suurta hyötyä, kun ELY-keskukset ovat välittävinä toimieliminä tarkastaneet tuensaajan toimittamien tietojen oikeellisuutta sekä rahoitus, maksatus ja takaisinperintäedellytysten olemassaoloa. Keski-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan velvoitteidenhoitoselvityksellä on saatavissa merkittävää hyötyä avustuskäsittelyyn.

Keski-Suomen ELY-keskuksen käsityksen mukaan nyt esitetty sääntely mahdollistaa velvoitteidenhoitoselvityksen saamisen myös ELY-keskusten käyttöön brexit-varausta koskevien avustusten käsittelyssä. Käytännön työ on kuitenkin osoittanut, että pelkkä säädösmuutos ei riitä tähän, vaan vastuutahon

14.11.2022

on yhdessä harmaantalouden selvitysyksikön kanssa myös laadittava velvoitteidenhoitoselvityksen käyttöä koskeva palvelukuvaus. Mikäli velvoitteidenhoitoselvityksen saaminen brexit-varausta koskevien avustusten käsittelyyn edellyttää laajan tietopalvelukuvauksen laatimista hallintoviranomaisen toimesta, tulee tätä koskeva resurssi varata, jotta velvoitteidenhoitoselvitys saadaan myös tosiasiallisesti välittävien toimielinten käyttöön.

Johtava lakimies Miikka Nuorva

Lisätiedot: Johtava lakimies Miikka Nuorva
p. 0295 024 124 / miikka.nuorva@ely-keskus.fi

Tämä asiakirja KEHA/15183/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/15183/2022 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Nuorva Miikka 14.11.2022 11:00